

מערך שיעור יום גוש קטיף – חטיבה עליונה

הקדמה למורה

בכ"ב בשבט חל יום העליה לקרקע שבה בסופו של דבר הוקם גוש קטיף. ב-2005, לאחר תוכנית ההתנתקות ועזיבת ההתיישבויות היהודיות ברצועת עזה, הוקדש כ"ב בשבט ליום גוש קטיף, על מנת לזכור את הקהילות שחיו שם והערכים שהן ייצגו.

בחרנו בשיעור זה לא להתמקד בהיבט הפוליטי של הקמת הגוש והפינוי ממנו, וגם לא לעסוק בו על רקע המלחמה האחרונה. במקום זה, בשיעור אנחנו נתמקד בערך ההתיישבות בארץ דרך שני עקרונות מרכזיים: זכות האבות ופתרון לבעיית הביטחון. התלמידים יקראו טקסטים מן המקורות וכן רעיונות של פוליטיקאים מראשית הקמת המדינה, ויסיקו מסקנות בעצמם. לאחר מכן נבחן את ההתיישבות בגוש קטיף וכיצד היא נותנת מענה לבעיות הביטחוניות. את השיעור נסגור בשילוב שני הערכים האלה למטרת העל של ההתיישבות, והתלמידים יחוו את דעתם בנושא.

שלב א' – פתיחה

לחלק זה מוקדשות כ-10 דקות.

צפו בסרטון עד דקה 4:33 : <https://www.youtube.com/watch?v=wYBbCAOd4hg>

- מה הייתם עונים לו? עם איזה צד של הדיון אתם יותר מזדהים?

התבוננו בתמונה. זהו את האזורים המסומנים בכחול ומסמלים את ההתיישבות היהודית בתוך הרצועה.

- למה לדעתכן הוקמו יישובים יהודיים דווקא במקומות האלו? איזה ערך יש לנוכחות שלהם דווקא שם?

שלב ב' – לימוד בזוגות

הכיתה תתחלק לזוגות, כאשר חצי מהזוגות יקבלו מקורות בנושא הבטחת הארץ והחצי השני יקבלו מקורות בנושא בעיית הביטחון.

לחלק הלימוד בזוגות מוקדשות כ-10 דקות.

הבטחת הארץ

בראשית כ"ח יב-טו: וַיַּחַלֵּם וְהִנֵּה סֹלֶם מֵצֵב אֲרָצָה וְרֹאשׁוֹ מֵגִיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאָכִי אֱלֹהִים עֲלִים וַיְרִידִים בּוֹ: וְהִנֵּה ה' נָצַב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו וְהִנֵּה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתָה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֲתִנַּנְנָה וְלִזְרַעְךָ: וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֶפְרַת הָאָרֶץ וּפְרָצְתָּ יָמָה וְקָדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכוּ בְךָ כָּל-מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה וּבְזֶרְעֶךָ.

- מה ה' מבטיח ליעקב?
- איך אתם מסבירים את המשמעות של הקשר בין העם לבין הארץ?

רמב"ן, השמטות לספר המצוות מצווה ד': נצטוונו לרשת את הארץ אשר נתן האל יתעלה לאבותינו לאברהם יצחק וליעקב, ולא נעזבנה ביד זולתנו מן האומות או לשממה, וזהו שנאמר: והורשתם את הארץ וישבתם בה, כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה. והתנחלתם את הארץ, אשר נשבעתי לאבותיכם.

- איך הרמב"ן מסביר את הקשר בין העם לבין הארץ? איך הקשר הזה משפיע על שאר העולם?
- מה לדעת הרמב"ן העם צריך לעשות בפועל כדי לממש את הקשר הזה?

- לפי הפסוקים ולפי הרמב"ן, איזה ערך יש להתיישבות בארץ?

בעיית ביטחון

יומנו של בן גוריון, 8.6.1967: מירושלים אסור לזוז, יש למהר ולהקים בתוכה ישוב יהודי גדול, כמו כן בחברון. הגדה המערבית אין להחזיר לחוסיין, אבל סיפוחה לישראל פירושו תוספת מיליון ערבים למדינה. זוהי סכנה חמורה. יש גם בעיה של הפליטים ברצועת עזה.

- איזו בעיה עולה מהדברים של בן גוריון בנוגע להתיישבות? הסבירו מדוע זו בעיה.
- חשבו והציעו: כיצד לדעתכם ניתן לפתור את הבעיה?

יומנו של יוסף ויץ, מראשי קק"ל: אותה שעה, נולד אצלנו הרעיון על חיזוק עמדתנו באותם אזורים שמתנכלים לנתקם מאתנו. הקמת עמדות – זו הייתה התגובה. ובעמדות בזק הכתוב מדבר, שיהפכו במרוצת זמן קרוב ביותר לנקודות יישוב מבוססות.

- הסבירו כיצד ההצעה של ויץ פותרת את הבעיה שמעלה בן גוריון

- לפי דבריו של ויץ, איזה ערך יש להתיישבות בארץ?

שלב ג' – איסוף במליאה

בסיום הלמידה בזוגות, התלמידים יתאספו חזרה למליאת הכיתה. נבקש מהתלמידים להציג את מה שלמדו, את הערך שעולה מהדברים וכיצד הם הגיעו למסקנה הזו. נבקש מהתלמידים להביע את דעתם לאיזה ערך ישנה יותר חשיבות. לחלק זה מוקדשות כ-10 דקות.

שלב ד' – גוש קטיף

לחלק זה מוקדשות כ-7 דקות.

יגאל אלון: קיימות משבצות קרקע אשר בהכשרה לא יקרה ניתן להכשירן. להתיישבויות אלו חשיבות עליונה לעתיד המדינה של הרצועה על ידי כך שהן מפצלות את הרצועה דרומה מהעיר עזה. כמו כן, קיימת חשיבות ביטחונית רבה לנוכחות יהודית בליבה של עזה.

- כיצד מסביר אלון את החשיבות של ההתיישבות ברצועת עזה?
- חזרו למפה מתחילת השיעור והסבירו איך הדברים של אלון באים לידי ביטוי במפה.

שלב ה' – סיום

לחלק זה מוקדשות כ-7 דקות.

מקבים א"ט"ו לג-לד, משמו של שמעון החשמונאי: "לא ארץ נוכריה לקחנו ולא ברכוש זרים מְשָׁלְנוּ, כי אם נחלת אבותינו, אשר בידי אויבינו בעת מן העיתים בלא משפט נכבשה. ואנחנו כאשר הייתה לנו עת, השיבנו את נחלת אבותינו"

- הסבירו כיצד באים לידי ביטוי בדבריו של שמעון, שני הערכים להתיישבות בארץ שראינו במהלך השיעור.
- חוו דעתכם: איזה משני הערכים קרוב יותר לליבכם? מה דעתכם על הערכים האלו?